

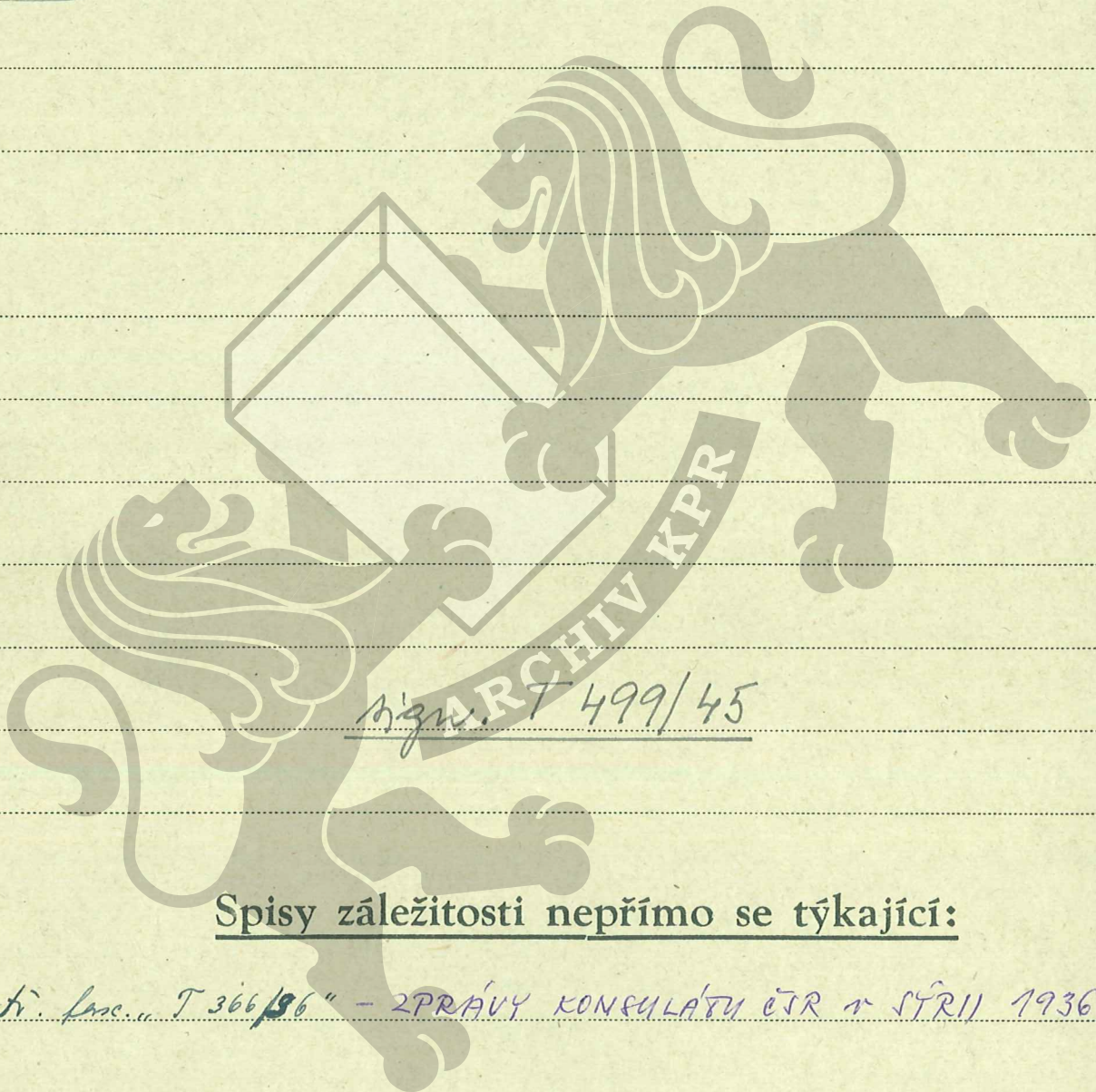
Kancelář presidenta republiky

ARCHIV

Referát:

Spisy záležitosti přímo se týkající:

1945: 499

sign. T 499/45

Spisy záležitosti nepřímo se týkající:

fi. inv. "T 366/36" - ZPRÁVY KONSULÁTU ČR v SYRII 1936-38

Věc:

Syrie - Libanon

~~1945: 499~~

T 499/45

7. Čs. styčný úředník
u amerických armád v ČSR

KANCELAR

DOŠLO: 28 VII. 1945

PRESIDENTA REPUBLIKY

p. prezident

T a j n é

499/45

Věc : Krise v Syrii -
informace z Londýna

Plzeň, 10. června 1945

Došl

Založeno

z 9. 8. 45

aspr

28. 7. 1945

Podle informací, jež bylo možno získat v Londýně ve dnech 2.-7. června 1945, jevila se anglo-francouzská krise v Syrii takto :

Francie, proti níž jako oslabené velmoci ve Středním Východě, se soustředila agitace arabského světa, chtěla zřejmě během května upevnit svou pozici v Syrii a Libanoně. Poslala tam proto další jednotky na válečné lodi, která zřejmě z důvodů psychologických dlouho kotvila u pobřeží. *Syrie odporovala pokračování.*

Anglie, které arabský svět chce použít na vyhnání Francouzů ze Syrie, jednala za této situace proti zájmům z Francie, jak se domnívám, z těchto důvodů :

1. Některé anglické kruhy, interesované hospodářsky na Blízkém Východě, chtěli by odtamtud vypudit Francii, ovšem v domnění, že na místo Francie přijdou Angličané, nikoli snad svobodní Arabové /tendence generála Spearse a jiných agentů/

2. Některé politické kruhy mají obavy z přítomnosti Francie, která by mohla i na Blízkém a Středním Východě dělat příliš těsného spojení Ruska.

3. Někteří Angličané konečně s ohledem na Suez a spojení s Indií hledí rozšířit svůj vliv ve Středním východě, protože se za zvýšeného prestyže SSSR obávají, že Turecko, zasaženo mocí Ruska, přestane být anglickým opěrným bodem v Malé Asii. Proto hledají náhradu v Syrii a Libanoně.

4. Konečně nelze vylučovat, že někteří Angličané, angažovaní v syrské krizi, v jakési nevysvětlitelné naivitě se opravdu domnívali, že jde o emancipaci arabského světa, který hledí s důvěrou k Anglii a očekává od ní podporu.

Britská vláda, která se začátkem června rozhodla intervenovat v syrsko-francouzském konfliktu, pod eskortou vyvést francouzské jednotky z Damašku a jiných měst, chtěla patrně využít proti-francouzské a pro-britské nálady u Arabů pro sebe.

Je otázka, jakého zisku dosáhla. Arabská liga není vážným instrumentem, podle názoru mnohých, který by snad mohl opravdu politicky sjednotit všechny Araby. Ale je to dost mocný organism, který slouží k tomu, aby dočasně k jednomu, většinou irredentistickému bodu programu, skutečně sjednotil všechny Araby. Volá-li dnes Arabská Liga: "Ven s Francouzi", je to volání jen taktické. Doopravdy by mělo znít: "Ven s Evropany". To skutečně chtí. Aby o tom nebylo omylu, Arabská Liga na své konferenci, svolané v důsledku francouzsko-syrské krise, odhlasovala 7/6 resoluci, v níž se vyslovuje naprostá podpora Syrii a Libanonu v jejich boji za národní a státní emancipaci, ale zároveň se zdůrazňuje, že přítomnost britských vojsk, která Syrii a Libanonu v tomto boji pomohla, je rovněž pouze dočasná.

Generála de Gaulle za dané situace manévroval obratně a pro Angličany krajně nebezpečně. Když britská vojska začala eskortovat francouzská vojska ze Syrie, když v Damašku začali noví arabští vládeci vymazávat každou stopu francouzského vlivu/jména ulic atd./, když britský tisk rozpoutal velkou kampaň proti francouzské správě v Syrii, generál de Gaulle postavil celý spor na tento základ: 1. Žádal, aby spor byl řešen Velkými Spojenci - jinými slovy, aby se řešení sporu zúčastnil SSSR, tradiční protivník britských zájmů v této oblasti.

2. Žádal, aby se neřešila otázka Syrie a Libanonu odděleně, nýbrž prostě celá otázka arabského světa/t.j. včetně Egyptu, Iraku,

Saudi Arabie a zejména Palestiny, kde - jak fr. tisk napsal - každá policejní stanice je opevněna a ^{po celozemi} ~~maximální~~ jsou strážní pozorovací věže jako v konc. táboře/.

Zatažení Ruska do sporu, jakož ⁱ zvednutí celé arabské otázky nebylo bez vlivu na anglickou politiku v této věci a proto odpověď Churchillova na projev de Gaulleův dopadla mírněji, než by povrchní pozorovatel byl mohl očekávat.

Příjezd gen. Rogeta, velitele fr. vojsk ze Syrie do Paříže, byla podnětem k nové francouzské veřejné odpovědi na Churchillovu odpověď na Gaulleův projev. V projevu Rogetově byla uvedena dokonce jména dvou britských agentů, kteří pracovali mezi Araby v Syrii proti Francii, dále dementi přehnaných zpráv britského tisku o francouzském bombardování obytných čtvrtí v Damašku/byly shozeny tři dvoutunové pumy na citadelu v Damašku, ale britský tisk věc vyličil asi tak jako americké bombardování německých měst/.

Syrský incident tři neděle po konci evropské války vzbudil celkově značné rozladění, a to ze dvou důvodů :

1. Protože znamenal velké ochlazení vztahů francouzsko-britských, které podle názoru rozumných lidí jsou *conditio sine qua non* budoucího míru.

2. Protože šlo o více méně koloniální spor, v němž ani jedna ani druhá strana neměla na mysli ~~žádné~~ tolik dobro domorodého obyvatelstva, jako zejména svoje mocenské zájmy v této oblasti.

Z těchto důvodů britská levice během celého sporu zdůrazňovala zejména nutnost zachovat dobré vztahy britsko-francouzské, věc důležitější než otázka Damašku atd. Britská Labour, která by jinak za dnešní převolební situace byla asi ostře proti toryosvké politice v Syrii, nestraniila Francii rovněž, protože francouzské renomé ve

věcech arabských /t. j. koloniálních/
není o tolik vyšší než arabická anglické.

U Američanů bylo lze celkem pozorovat značnou rezervu v tomto sporu, jež považovali za typicky koloniální. Američany sice rovněž zneklidnil Gaullův návrh, aby o věcech Středního Východu rozhodoval společně s Francií též Sovětský Svaz, nicméně běžný názor byl, že vyhnání Francouzů ze Syrie a jejich nahrazení Angličany bylo příliš velikým a nezaslouženým políčkem. Bylo slyšet z americké strany tyto komentáře: "Jak by před světem vypadali Angličané, kdyby byli Američané zasáhli v Řecku? A tam bylo více mrtvých než v celé Syrii." "Co kdyby USA intervenovaly v Indii? Nebo v Jugoslavii? ... a podobné paralely a otázky pro Angličany nepříjemného rázu.

v důsledku
Závěrem by se dalo říci, že ~~konsequencí~~ této války a oslabení Francie /vichystická éra/ arabský svět je ve varu. Snaží se vyhnat Francouze a chce proto získat podporu Anglo-Američanů v důvěře, že po Francouzech dojde i na ostatní Evropany. Anglie je nucena do role protektora arabského světa s ohledem na své velké zájmy v arabské oblasti a na svoje spojení s Indií. V tom ~~tažce~~ hrají staré protifrancouzské koloniální konkurenční tradice svoji neblahou úlohu. Obava z Ruska ve Středním Východě a snaha o upevnění britských posic v této oblasti doplňují obraz. Výsledkem zatím bylo vyhnání Francouzů ze Syrie a Libanonu Araby za současné intervence britské ve prospěch Arabů a v neprospěch Francouzů.

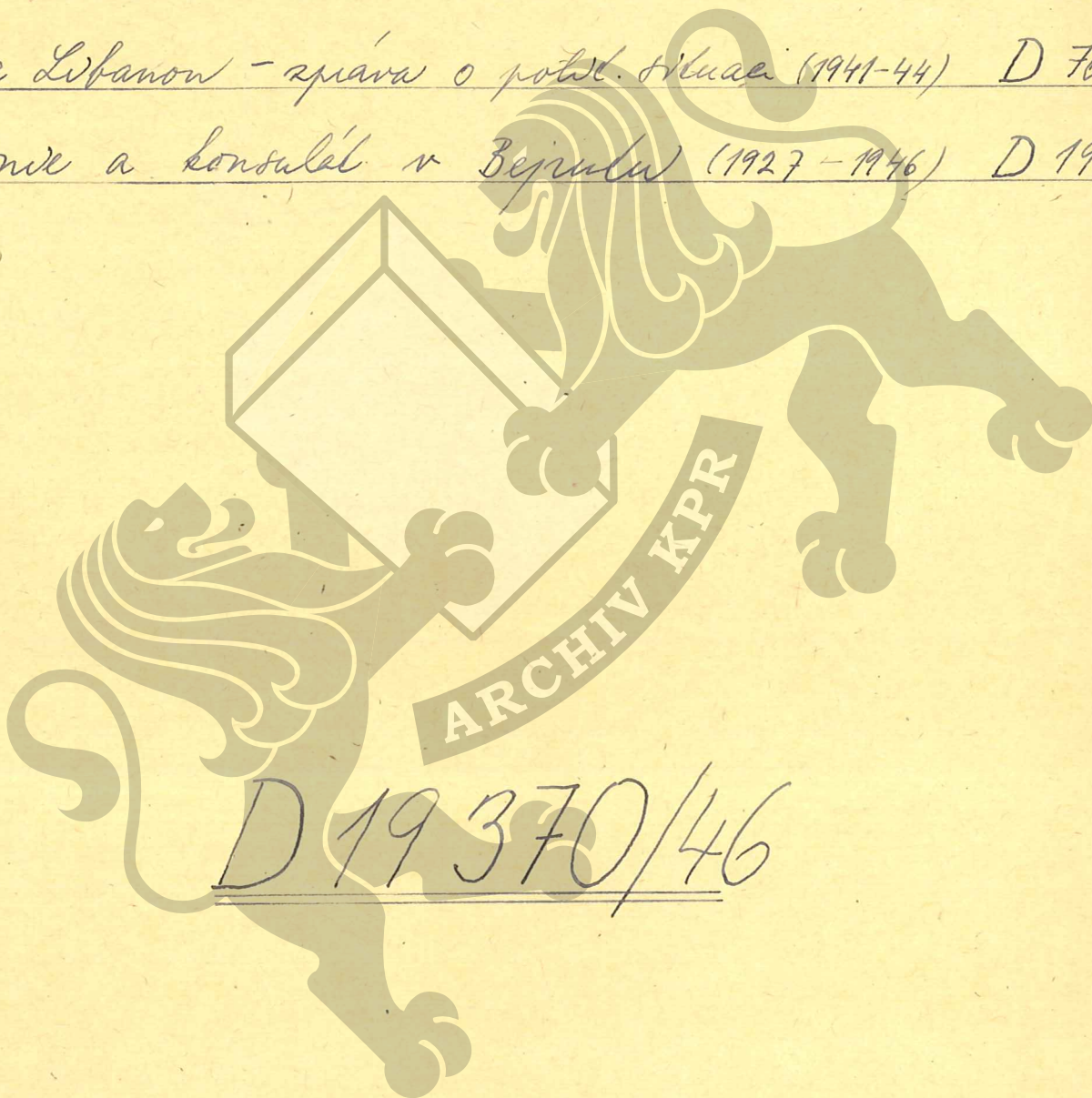

Dr. Ivo Ducháček

inv. č. 1419

ARCHIV
KANCELÁŘE PRESIDENTA REPUBLIKY

Syrie a Libanon - zpráva o polit. situaci (1941-44) D 7609/45

Čsl. kolonie a konsulat v Bejrutu (1927-1946) D 19370/46

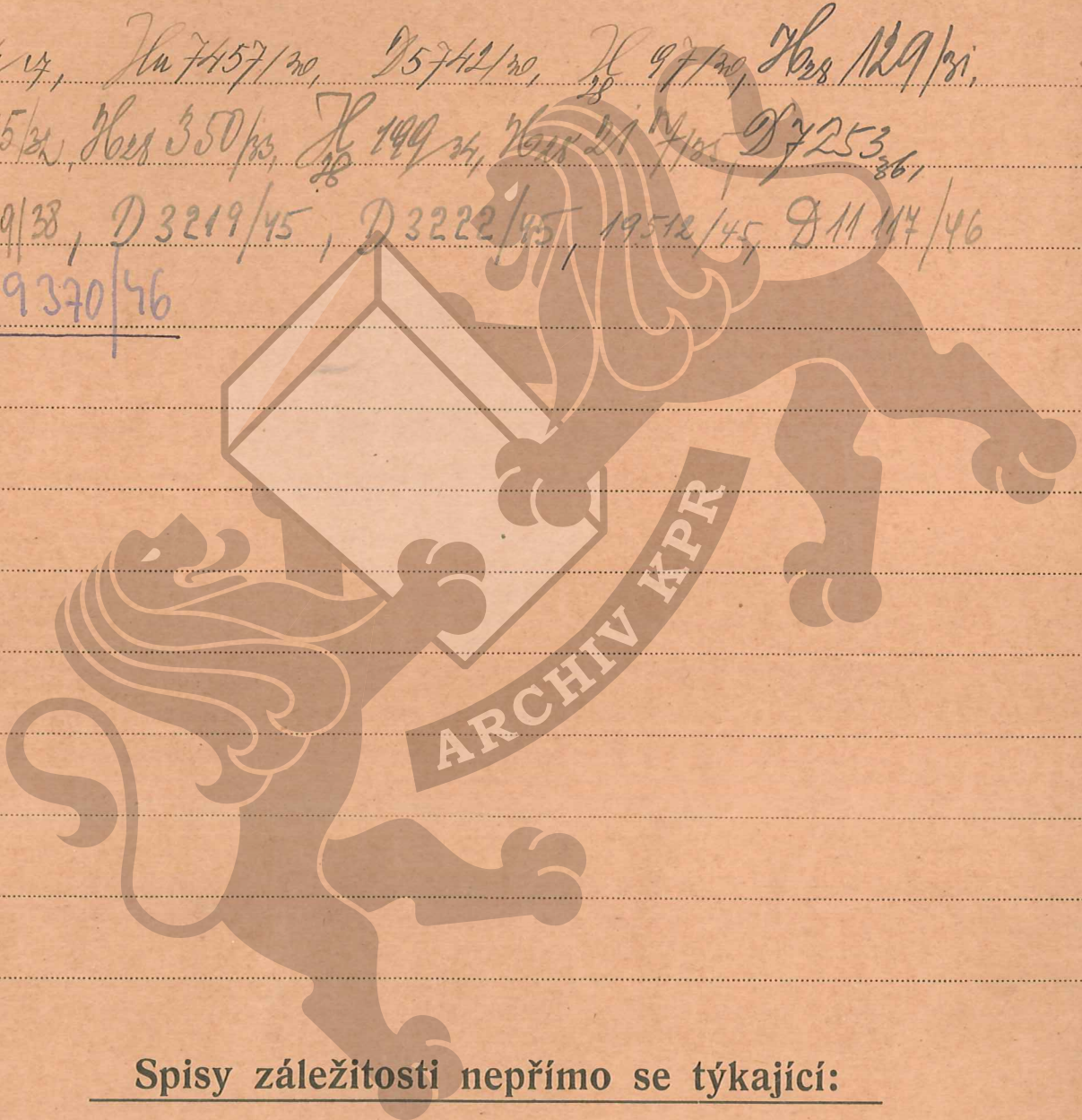
D 19370/46

Syrie a Libanon

Referát:

Spisy záležitosti přímo se týkající:

*N 534/4, N 7457/30, N 5742/30, N 97/30, N 28 129/31,
N 115/32, N 350/33, N 199/34, N 21 14/35, D 253³⁶¹,
D 6919/38, D 3219/45, D 3222/45, 19512/45, D 11 117/46
D 19370/46*

Spisy záležitosti nepřímo se týkající:

Věc:

Čl. kolonie a hromadění v Bejrutu, Syrie

6919/38 a dr.
MWS.

REPUBLICKA ČESKOSLOVENSKÁ
Ministerstvo zahraničních věcí

Č.j. 6159/du/45, současně, dne 13. června 1945.
Věc: Syrie a Libanon
situace Důvěrné.

ANCELAŘ
DOŠLO 21. ČERVNA 1945
PRESIDENTA REPUBLIKY
PŘÍLOHY: 2

D 3219 /45

FH/BB.

- 1. Kanceláři Ministerstva zahraničních věcí
- 2. Ministerstvu zahraničních věcí

v Praze.

Konsulát Československé republiky v Bejrutu oznámil telegramem z 11. června toto:

"Angličané evakuují civilní osoby francouzské a jejich rodiny /několik set/ ze Syrie do Libanonu. Odchází také francouzské vojsko ze Syrie do Libanonu. Libanonský tisk vede nyní ostrou kampaň proti poskytování přístřeší francouzským uprchlíkům a žádá jejich okamžité vyhoštění. V listu "Nadof" ohlásil libanonský ministr zahraničních věcí, že Libanon nepřijme přítomnost Francouzů na svém území v žádné formě. Konsul Bejrut důrazně upozorňuje, že samostatnost Libanonu nezůstane nijak pozadu za samostatností Syrie a že to, co se stalo v Syrii, že se nezbytně stane v Libanonu.

Libanonský tisk žádá vydání telefonů, radiostanice a "sureté générale", která byla dosud v rukou Francouzů. Podle prohlášení ministerského předsedy, bude Libanon poslední stanicí, odkud budou Francouzi definitivně posláni do Francie. Syrský prezident přijal zástupce Anglie, USA, Turecka, Belgie a Sovětu. Zástupci těchto států mu projevíli sympatie svých vlád. Zástupci listu "Alahd" prohlásil prezident: "Pokud jde o mne, spíše by mohly být zardoušeny moje děti a moji rodiče ubiti, spíše bych si dal useknout ruku, než bych uzavřel jakoukoli umluvu s Francií."

Prezident prý žádá, aby generál Beynet a francouzský delegát v Damasku, generál Olive Roger, byli souzeni jako váleční zločinci."

Za ministra:

[Handwritten signature]

Spisovna.

25 VII 1945

Uloženo:

Prezidentským:

[Handwritten notes and signatures]
n. dr. Olive: ne ve Francii?
[Signature]
[Signature]
[Signature]

[Handwritten notes and signatures]
na Zelené.
[Signature]
[Signature]